

PAPP TEKLA

Corporate governance

Felelős társaságirányítás

A felelős társaságirányítás olyan rendszer, amely a piacgazdaság működési struktúráján nyugszik és jogi hátterét a társasági jog és a gazdasági társaságok gazdálkodására vonatkozó jogszabályok képezik. E szisztéma célja a társasági működés hatékonyabbá tétele a társaság tagjainak, valamint a gazdasági társasággal jogviszonyban álló jogalanyok törvényes és jogos érdekeinek összehangolásával és figyelembevételével.

A felelős társaságirányítás (corporate governance) fontosságát és szükségességét európai közösségi szinten is felismerték, ezt jelzi, hogy az Európai Bizottság ezzel kapcsolatban két részletes ajánlást fogalmazott meg:

- a) 2004/913/EK egy megfelelő rendszer előmozdításáról a jegyzett társaságok¹ igazgatóinak díjazásához (a Bizottság egységes, átlátható és nyilvános javadalmazási rendszer kialakítását preferálja a következő sarokpontokkal: a díjazás – teljesítmény, szakképzettség, tapasztalat összhangjának megteremtése, a díjazás állandó és változó – például részvényopció – összetevőinek rögzítése, a természetbeni juttatások és a jutalmazási rendszer részleteinek meghatározása, egyöntetű szerződési feltételek kidolgozása az igazgatók számára);
- b) 2005/162/EK a jegyzett társaságok nem ügyvezetői igazgatói, illetve felügyelőbizottsági tagjai szerepéről és az igazgatóság (felügyelőbizottság) által létrehozott bizottságokról (a Bizottság háromféle testület felállítását támogatja a nyrtknél: audit bizottságét belső ellenőrzésre és pénzügyi, számviteli kontrollra, jelölő bizottságét az igazgatók, felügyelőbizottsági tagok munkájának értékelésére és új vezető tisztségviselők személyére vonatkozó javaslatlételre, javadalmazási bizottságét a javadalmazási rendszer megvalósítására, működtetésére és ellenőrzésére).

Az Európai Bizottság ajánlásainak megfelelően a 2007/36/EK irányelv (az egyes részvényesi jogok gyakorlásáról a tőzsdén jegyzett társaságokban) preambulumban rögzíti², hogy a hatékony és eredményes társaságirányítás előfeltétele a részvényesek általi tényleges ellenőrzés, ezért meg kell szüntetni azokat az akadályokat (pl.: a szavazati jog gyakorlásánál a részvények közgyűlés előtt meghatározott időre történő zárolá-

¹ A jegyzett társaságok kategóriája alá azon részvénytársaságok tartoznak, melyek értékpapírjait a szabályozott piacon való kereskedésbe bevezették, azaz részvényeik a tőzsdén forgalmazhatók.

² 2007/36/EK irányelv – preambulumban (3) és (10) pontok.

sa, vagy a képviselő útján történő szavazási eljárás megnehezítése), amelyek hátráltatják a részvényesek tagsági joggyakorlását³.

Az Amerikai Kereskedelmi Kamara – szinte az Európai Bizottság ajánlásaival egyidejűleg – „Versenyképességünk egyik tartópillére a felelős vállalatirányítás” címmel rövid állásfoglalást⁴ tett közzé Magyarországon. Ebben az állásfoglalásban a corporate governance fogalmi meghatározását is megtaláljuk: „kapcsolatrendszer egy társaság ügyvezetése, igazgatósága, tulajdonosai és egyéb érintettjei között [...] A hatékony felelős vállalatirányítási rendszer alkalmazása minden egyes társaságnál és a gazdaság egészén belül elősegíti a piacgazdaság megfelelő működéséhez szükséges bizalom kialakulását”.⁵ Ennek megfelelően a felelős vállalat/társaságirányítás célja a gazdasági társaságok és a társadalom, valamint az azt alkotó egyének érdekeinek összehangolása a méltányos elbánás, a megbízhatóság, a tisztesség elvei és a transzparens és elszámoltatható társaságirányítási gyakorlat alapján. A megfelelően kialakított és szabályszerűen működő felelős társaságirányítás számos előnnyel járhat:⁶

- jobb döntéshozatali mechanizmusok alakulnak ki; megalapozottabb vezetői döntések születnek, nő a szervezet átláthatósága és hatékonysága;
- növeli a befektetők bizalmát azzal kapcsolatban, hogy a rendelkezésre bocsátott eszközök a közösen elfogadott célok érdekében kerülnek felhasználásra és csökkentik a visszaéléseket;
- javítja a gazdasági társaságok tőkebevonási lehetőségeit és eredményesebbé teszi marketing- és PR törekvéseit;
- csökkenti a társaság működési kockázatait és hitelezők megtérülési elvárásait;
- növeli a gazdasági társaságok értékét és javul a közmegítélésük.

Azonban a felelős társaságirányítás ezen hasznai csak akkor jelentkeznek, ha a magyar jogi környezet honorálja a felelős, és szankcionálja a rossz (pl.: bennfentes információkkal visszaélés, részrehajló szerződések kötése, a társaság rovására folytatott tevékenységek etc.) társaságirányítást. A felelős társaságirányítás megteremtésének eszközei

- a példamutató, etikus és felelősségteljes vezetői magatartás etikai kódexek segítségével történő kialakítása;
- az átláthatóság és közzététel biztosítása a gazdasági társaságok működésével kapcsolatos információk, a vezető tisztségviselők szakképzettsége, tapasztalata, összeférhetetlensége és javadalmazása terén (a transzparencia megteremtése); a meghatározott közfeladatot ellátó tartós állami tulajdonú társasági részesedéssel működő szervezetek tevékenysége során keletkezett adatok közérdekűek, vezető

³ 2007/36/EK irányelv – preambulum 7., 10., 11., és 13. cikkei megoldást nyújtanak a felvetett problémára, a részvényesi joggyakorlás zökkenőmentessé tételére.

⁴ AmCham Rövid Állásfoglalás (Position Brief; V. sz.; 2005. április).

⁵ Az OECD (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet) 1999-ben készült, majd 2004-ben módosított felelős vállalatirányítási alapelvei alapján.

⁶ Az AmCham rövid állásfoglalása tartalmazza, hogy a McKinsey és a Világbank (Global Corporate Governance Forum) közösen készített tanulmánya azt állapítja meg, hogy a befektetők a jobb társaságirányítással működő közép-kelet-európai társaságokat részesítik előnyben: az ilyenekért akár 30 %-os felárat is hajlandók fizetni.

tisztviselők juttatására vonatkozó adatok pedig a feladatkörük ellátásával összefüggésben keletkezett közérdekből nyilvános adatok és megismerhetők;⁷

- belső kontroll (monitoring) rendszer kiépítése (pl.: beszámolási kötelezettség az audit bizottságnak), tehát az elszámoltatás lehetővé tétele;
- a VTF (a vállalat társadalmi felelősségvállalásának; CSR: corporate social responsibility) ösztönzése, azaz a gazdasági társaságok korrekt versenytársai legyenek egymásnak, és felelősek legyenek a tevékenységeik révén a környezetre és a társadalomra gyakorolt hatásaikért.

Dahlsrud nyomán a szakirodalom⁸ a VTF öt dimenzióját ismeri: a gazdaságit (a profittermelő képesség fenntartásával hozzájárulás a gazdasági fejlődéshez), a környezetit (környezetvédelmi tevékenység, illetve a környezetvédelmi szempontok figyelembevétele a társasági működés során), a kapcsolati (kapcsolattartás a társasággal szerződéses viszonyban állókkal és a vállalkozás mikro- és makrokörnyezetbeli közösségeivel), a társadalmi (társadalmi szabályok beépítése a társasági létezés céljai közé) és az önkéntességit (önkéntes, kreatív tevékenység végzése és etikai, erkölcsi normák követése). Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a gazdasági társaság társadalmi felelősségvállalása a tagság és az operatív szervek között diszkrepanciához is vezethet, valamint az esetleges pozitív gazdasági, környezeti és társadalmi hatások a társaság belső viszonylataiban problémákat generálhatnak: például a környezetvédelmi szemlélet érvényesítése versenyhátrányt és veszteséget eredményezhet, vagy a stakeholder (a gazdasági társaság tevékenységének érintettjei) érdekek előtérbe helyezése a tagi-tulajdonosi jogokat korlátozhatja. A gazdasági társaság társadalmi felelősségvállalása objektív mércéül akkor szolgálhatna, ha a velejáró előnyök és hátrányok egyensúlyi helyzetbe hozhatók.

Az Európai Bizottság és az Amerikai Kereskedelmi Kamara corporate governance alkalmazását sürgető közleményeivel szintén egyidőben a Budapesti Értéktőzsde közzétette Felelős Társaságirányítási Ajánlását (FTA). A BÉT az FTA-t 2004 februárjában jelentette meg először és 2008 márciusában dolgozta át a tőzsdén jegyzett magyarországi székhelyű nyilvánosan működő részvénytársaságok számára. Az FTA alapján első alkalommal kell Magyarországon a tőzsdei kibocsátóknak felelős társaságirányítási gyakorlatukról nyilatkozniuk. Az FTA mind az Európai Bizottság ajánlásaival, mind az Amerikai Kereskedelmi Kamara elvi elvárásaival alapvetően összhangban van.⁹ Az FTA a társasági törvényt kiegészítő ajánlások, melyek – elsősorban a tőzsdei, magyarországi székhelyű nyrt-k számára – követendők, azonban nem kötelezőek; viszont nem értelmezhetőek a jogszabályi rendelkezésekkel ellentétes javaslatként sem.¹⁰ A Felelős Társaságirányítási Ajánlások több témakört fednek le,

- a részvényesi érdekérvényesítési és joggyakorlási elveket és eljárásokat,
- az igazgatóság/igazgatótanács és a felügyelőbizottság közötti feladatmegosztást,
- az irányító és ellenőrző szervek összetételének meghatározását,

⁷ ÍH 2009. 72.

⁸ BARTUS Gábor: „Szükségünk van-e jóléti vállalkozásokra?” (Kommentár, 2008/5. Közjó és kapitalizmus. 27., 36. és 40. pp.)

⁹ Felelős Társaságirányítási Ajánlások (Készítette a Budapesti Értéktőzsde Zrt. Felelős Társaságirányítási Bizottsága; jóváhagyta a Budapesti Értéktőzsde Zrt. Igazgatósága 2008. március 11-én; hatálybalépés dátuma: 2008. május 16.; www.bet.hu)

¹⁰ http://www.bet.hu/print/topmann/kibocsatok/tarsasagiranyitas/felelos-tars_ir.html; 2007.10.11.

- az igazgatóság/igazgatótanács, a felügyelőbizottság és a menedzsment tevékenységének értékelését és díjazását,
- a belső kontrollmechanizmusok rendszerének irányítását és működtetését,
- az audit, a jelölő- és javadalmazási bizottságok hatásköreit,
- a transzparencia és a publicitás biztosítását.

A corporate governance-szal foglalkozó három dokumentum hatására a tőkepiaci törvény 2007. június 11-ei módosításakor¹¹ a társasági törvény 312. §-át is megváltoztatták. Azoknál a nyrt-knél, amelyek részvényei a Budapesti Értéktőzsdén bevezetésre kerültek, az éves rendes közgyűlésen a számviteli törvény szerinti beszámolóval együtt felelős társaságirányítási jelentést is el kell fogadni. A felelős társaságirányítási jelentést az igazgatóság terjeszti a közgyűlés elé; amennyiben felügyelőbizottság működik a nyrt-nél, akkor a jelentés a felügyelőbizottság jóváhagyása nélkül nem terjeszhető a közgyűlés elé. A jelentésről a közgyűlés külön határoz, és a jelentést a részvénytársaság honlapján közzé kell tenni. A jelentésben az igazgatóság nyilatkozik az előző üzleti évben követett felelős társaságirányítási gyakorlatról, és arról, hogy miben és miért tért el a BÉT Felelős Társaságirányítási Ajánlásától (az Európai Unió társasági jogában alkalmazott „comply or explain” elvének megfelelően).

A corporate governance alkalmazása szorosan összefügg a részvénytársaságok irányítási szisztémáival; a következőkben ezek ismertetésére és elemzésére térünk ki.

Az Európai Közösségen belül két irányítási modell létezik a részvénytársaságok kapcsán: a dualista (a) és a monista (b),¹² a tagállami szervezeti modellek ábrás megjelenítését lásd a tanulmány végén lévő mellékletekben.

a) A dualista rendszer az operatív/ügyvezető (Leitungsorgan; igazgatóság) és az ellenőrző (Aufsichtsorgan; felügyelőbizottság) szerv szétválasztásán alapul, kétszintű irányítást jelent; tipikusan ez a szisztéma jellemző Németországban, Ausztriában, Hollandiában (Vorstand-Aufsichtsrat; administrative board – supervisory board),¹³ ahol a tőke (szavazati jog) koncentrációja figyelhető meg.¹⁴

b) A monista rendszer a vezetést és az ellenőrzést egy szerven (Verwaltungsorgan; igazgatótanács) belül valósítja meg, melynek ügyvezetést ellátó (executive directors) és ellenőrzést végző, független (non executive/outside directors) tagjai vannak, ez az egyszintű irányítás. Egyértelműen ezt a szisztémát valósítja meg az Egyesült Királyság és Írország (management board).¹⁵

Az Európai Unióban a részvénytársaságok struktúrájára vonatkozóan kialakult két rendszer „kibékíthetlenségét” jelzi az, hogy a részvénytársaságok szervezetének és irányításának harmonizálásával foglalkozó ún. struktúra-irányelv tervezetét többszöri átdolgozás (1972, 1982, 1990, 1991) ellenére sem fogadták el a tagállamok. Az egy lép-

¹¹ 2007. évi LVII. törvény a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény módosításáról 85. §.

¹² Erről lásd még: PAPP Tekla: „Corporate governance – társaságirányítási rendszerek” Acta Conventus de Iure Civili; Tomus X.; SZTE ÁJK Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszék kiadványa; szerk.: PAPP T.; Szeged, 2009. 185–199. pp.

¹³ PAPP Tekla: „Az Európai Unió társasági jogi normái”. Szegedi Európa-jogi Szakkönyvtár; JATEPress; Szeged, 2005. 11. p.; M. HABERSACK: „Europäisches Gesellschaftsrecht”. Verlag C. H. Beck; München, 2003. 410. p.

¹⁴ BERKE B. – FAZEKAS J. – GADÓ G. – GYULAI – SCHMIDT A. – KIRÁLY M. – KISFALUDI A. – MISKOLCZI BODNÁR P. „Európai társasági jog” Szerk.: MISKOLCZI BODNÁR P.: KJK-Kerszöv; Bp., 2004. 207. p.

¹⁵ PAPP: i. m. 11. p.; HABERSACK: i. m. 410. p.; „Európai társasági jog”, i. m. 144. p. és 207. p.

csős (one-tier) és a kétlépcsős (two-tier) szervezeti modell közötti különbségeket tovább mélyítette a munkavállalói részvétel (participáció; az ún. Mitbestimmung intézménye: a dolgozók érdekképviselete az rt. irányításában és ellenőrzésében) lehetőségének megadása (ezen belül is eltéréseket mutat a német-osztrák – felügyelőbizottságon belül –, a svéd – kollektív szerződés keretében – és a francia megoldás – alapszabályi rendelkezés függvényében)¹⁶, vagy kizárása (például az Egyesült Királyság részéről).¹⁷

A struktúra-irányelv tervezet megvitatása során felszínre került problémákat az európai részvénytársaság (Societas Europaea, SE)¹⁸ szervezetének kialakításánál sem küszöbölték ki. Ennek az az oka, hogy az SE olyan rt. formában alapított jogi személyiségű kereskedelmi társaság, amelynek alaptökéje a tőzsdén forgalmazható részvényekre van felosztva. Ezt a részvénytársaságot úgy kell tekinteni, mintha a bejegyzés helye szerinti tagállamban, a tagállam nemzeti joga szerint alapított, nyilvánosan működő részvénytársaság volna; azaz a Societas Europaea tagállami nyrt-nek minősül. Az SE szervezete az alábbi szervezeti egységekre bontható: a részvényesek közgyűlése, egy felügyeleti és egy irányító szerv (kétszintű/nem egységes irányítási rendszer), vagy egy ügyviteli szerv (egyszintű/egységes irányítási rendszer). A kétszintű rendszerben az SE cégvezetéséért az irányító szerv felelős (erre a feladatkörre egy vagy több ügyvezető igazgató is felhatalmazható). A felügyeleti szerv kinevezi az irányító szerv tagjait (a tagállami szabályozás ezt a jogkört közgyűlési hatáskörbe is utalhatja). Senki nem lehet ugyanabban az SE-ben egyidejűleg az irányító és a felügyeleti szerv tagja is. Az SE alapszabálya határozza meg az irányító szerv taglétszámát, de a tagállami jog minimális és/vagy maximális létszámot előírhat. A felügyeleti szerv ellenőrzi az irányító szerv munkáját:

- az irányító szerv legalább háromhavonta jelentést készít a felügyeleti szervnek az SE addigi üzleti tevékenységéről, és annak várható alakulásáról;
- az SE-re nézve valószínűsíthetően számottevő hatással bíró információkat haldéktalanul továbbítja az irányító szerv a felügyeleti szervnek;
- a felügyeleti szerv e jellegű tevékenységének ellátásához szükséges információk szolgáltatására kötelezheti az irányító szervet. A felügyeleti szerv tagjait a közgyűlés nevezi ki, számukat az SE alapszabálya állapítja meg, de a tagállami szabályok minimális és/vagy maximális létszámot rögzíthetnek. A felügyeleti szerv a tagjai közül elnököt választ, de a felügyeleti szerv tagjainak felét a munkavállalók jelölik ki, de elnöknek csak a közgyűlés által kijelölt tag választható. A felügyeleti szerv feladatai ellátásához szükséges vizsgálatokat elvégezheti, és minden tagja jogosult a benyújtott információk megvizsgálására. Az egyszintű rendszerben az SE cégvezetése az ügyviteli szerv feladata. Az ügyviteli szerv taglétszámát az SE alapszabálya állapítja meg, de a tagállami szabályozás minimális, vagy maximális létszámot rögzíthet. Az ügyviteli szervben a munkavállalóknak is kell képviseltetniük magukat (a 2001/86/EK irányelv szerint) legalább három taggal. Az ügyviteli szerv tagjait a közgyűlés választja, azonban az első ügyviteli szerv tagjait az alapszabály is kijelölheti. Az ügyviteli szerv a tagjai közül elnö-

¹⁶ HABERSACK: i. m. 411. p.; B. NAGEL: „*Deutsches und europäisches Gesellschaftsrecht*”. Verlag F. Vahlen. München, 2001. 350. p.

¹⁷ Erről részletesen: PAPP: i. m. (EU) 11-12 pp.; „*Európai társasági jog*”, i. m. 144-146. pp; NAGEL: i. m. 350-352. pp.

¹⁸ 2157/2001/EK rendelet (hatálybalépés: 2004. október 8.); 2004. évi XLV. törvény az európai részvénytársaságról.

köt választ, ha a tagok felét a munkavállalók jelölték ki, akkor elnöknek csak a közgyűlés által delegált tag választható. Az ügyviteli szerv legalább háromhavonta, vagy az alapszabályban rögzített időszakonként ülésezik: megvitatja az SE tevékenységét és annak várható alakulását. Az ügyviteli szerv valamennyi tagja jogosult a kapott információk ellenőrzésére. Az egy- és kétszintű rendszer közös szabálya, hogy az SE szerveinek tagjai jogi személyek is lehetnek (ha az irányadó tagállami jog ezt lehetővé teszi). Nem lehet az SE semmilyen szervének tagja az, akit a székhely szerinti nemzeti jog ilyen irányú tevékenységtől eltiltott, vagy a tagállami hatóság határozata tilalmazta ezt; ezen kívül az SE alapszabálya külön alkalmassági feltételeket támaszthat.¹⁹

Mind az európai részvénytársaság, mind a tagállami – főként a stratégiai – tőketársaságok szervezeti struktúrájának kialakításánál a tőke szabad áramlása nem korlátozható, azaz az operatív és az ellenőrző szerv tagjainak kiválasztása során nem lehet élni olyan előjogokkal, amelyekről más tagállamok el vannak zárva, vagy amelyek visszatartják más tagállamok befektetőit. Az Európai Bíróság ezen az alapon több döntésében is marasztalt el tagállamokat (Belgiumot, Olaszországot, Németországot):

- a C-503/99 számú ügyben amiatt, hogy a gázszolgáltatási tevékenységet végző, privatizált belga vállalkozás igazgatóságába a miniszter a kormány képviselőiben két tagot jelölhetett;
- a C-463/04 és C-464/04 egyesített ügyekben az igazgatótanácsi tagok közjogi szerv (Milánó városa) által történő közvetlen kinevezése okán;
- a C-112/05 ügyben pedig a Volkswagenwerk GmbH felügyelőbizottsági tagdelegálási előírásai miatt (Alsószászország és a Német Szövetségi Köztársaság két-két személyt jelölhetett a cég felügyelőbizottságába).

Az Európán kívüli világban a társaságirányítási modellek megkülönböztetése a pénzügyi rendszerek és a társaságtulajdonosi szerkezetek eltérésein alapul; ezek szerint „insider system”-et és „outsider systemet”-et különíthetünk el.²⁰ Az „insider system”-et a nem likvid tőkepiacon mozgó, a tulajdon magas koncentrációját megvalósító, nagyfokú kereszt-részesedést felmutató társaságok jellemzik (a kontinentális európai minta nyomán idetartozik Japán), ahol az alapvető ellentét a társasági kisebbség és a blokkoló ellenőrzéssel rendelkező tag(ok) között húzódik.²¹ Az „outsider system” lényegi vonásai a szétaprózott tulajdonosi kör, a társasági tagság közötti alacsony szintű összefonódás és irányításszerzések/vállalatfelvásárlások révén megvalósuló ellenőrzés²² (az angolszász előkép alapján az USA²³ és Ausztrália sorolható ide); ennél a rendszernél a legmélyebb érdekellentét az erős menedzsment és a szétaprózott részvényesek között van.²⁴ Mindkét szisztéma működésének javításához elengedhetetlen a corporate governance hatékony alkalmazása: az operatív szervek eredményes ellenőrzése és be/elszámoltathatósága, a

¹⁹ 2004. évi XLV. tv. 9. § – 12. §; PAPP: i. m. (EU) 45–47 pp.; „Európai társasági jog”, i. m. 163–164. pp.

²⁰ Andrew CLARKE: „Stylized Models of Corporate Governance”. In: Yearbook of New Zealand Jurisprudence, 2006. 160. p.

²¹ A. CLARKE: i. m. 161., 164. pp.

²² A. CLARKE: i. m. 162. p.

²³ Ezzel kapcsolatban lásd még KECSKÉS András: „Befektetővédelmi reformok az Egyesült Államokban és Európában”. Magyar Jog; 2009/5.; 298–307. pp.

²⁴ A. CLARKE: i. m. 164. p.

vezető tisztségviselők honorálása szoros kapcsolatban legyen a teljesítménnyel, a társaságon belüli kommunikáció fejlesztése etc.²⁵

A corporate governance gyakorlat kialakítása és az arról történő beszámolás – a törvényi szabályozás okán – a tőzsdei cégeknél és a bankoknál jellemzőbb. A Reserve Bank of New Zealand jó példája a megfelelően működő corporate governance-nak: átlátható és jól meghatározott belső követelményrendszer (összeférhetetlenség kiküszöbölése, belső ellenőrzés), szakmai számviteli standardokon nyugvó pénzügyi jelentés közlése, a szakmai előírásoknak megfelelő külső audit, egyértelműen rögzített elszámoltathatóság (célok meghatározása, feladat- és hatáskörök felosztása, teljesítmény és javadalmazás összhangja, a nem teljesítők elmozdításának lehetősége) jellemzi.²⁶

Remélhetőleg, Magyarországon is rövid időn belül meggyökeresedik a hatékony felelős társaságirányítás és az Európai Bizottság ajánlásainak, az Amerikai Kereskedelmi Kamara állásfoglalásának és a Budapesti Értéktőzsde ajánlásának mezzsgyéjén haladva az audit, a jelölő és a javadalmazási bizottságok szervezeti beillesztése általánossá válik a nyrt-eknél (a kétlépcsős rendszernél a felügyelőbizottságokhoz kapcsolódva, az egylépcsős szisztémánál pedig az igazgatótanács független tagjaihoz kötődően), valamint az e bizottságok működése, munkája révén a nyilvánosan működő részvénytársaságok – és talán a nem túl távoli jövőben zrt-k és a kft-k is – a corporate governance lényegének megfelelően funkcionálnak majd.

TEKLA PAPP

CORPORATE GOVERNANCE

(Summary)

The corporate governance is a system that establishes on the operating structure of the market economy, and the company law and the regulations concerning management of the companies constitute its legal background.

With regard to corporate governance the European Committee drafted two recommendations and the 2007/36/EC directive was issued that puts down in its preamble: the effective control by the shareholders is the precondition of the successful corporate governance.

The instruments of creating of corporate governance are

- the moral behaviour of managers,
- the assuring of transparency and publicity,
- the extension of the inside control and monitoring system,
- corporate social responsibility (CSR).

²⁵ A. CLARKE: i. m. 170–171. pp.

²⁶ FRANKÓNÉ ALPÁR Andrea: „Governance a jegybankokban (Módszertani vázlat)”. Hitelintézetek Szemle. 2007/1. 46. p.

The Budapest Stock Exchange accepted a corporate governance recommendation in February 2004, on the basis of that the public limited companies has to state their corporate governance practice.

The Act IV of 2006 so disposes of this (Section 312)

- if the shares of a public limited company are admitted for trading on the Budapest Stock Exchange, the management board shall present to the annual general meeting the company governance and management report together with the annual report prepared pursuant to the Accounting Act;
- the report shall contain the management board's conclusions on the company's policy adopted with a view to sound governance and management in the previous financial year, and shall demonstrate any derogation from the Recommendations of the Budapest Stock Exchange for Sound Company Governance.

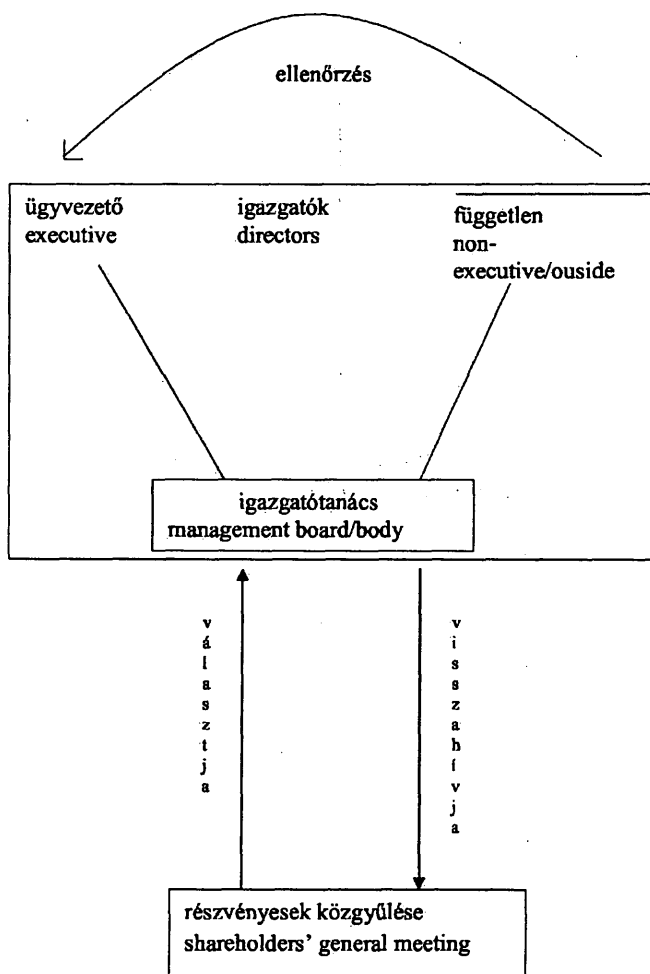
The adoption of corporate governance is bound up with the control systems of the public company limited by shares, with the two organisational models (one-tier and two-tier) in Europe. The monistic and dualistic models also appear in the organisation of *Societas Europaea*.

Outside of Europe the distinction of company control models are based on the differences of financial systems and company owners' structures, accordingly insider system and outsider system can be separated.

Mellékletek

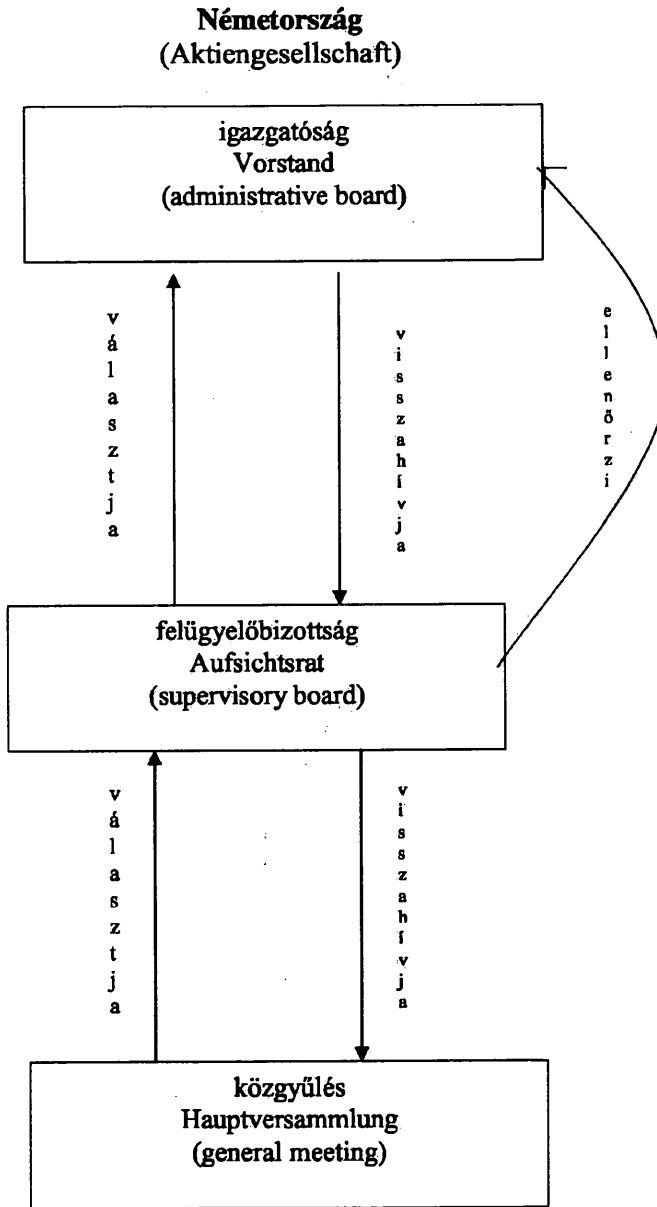
1. sz. melléklet²⁷

A monista modell klasszikus példája
Egyesült Királyság
 (public/private company limited by shares)

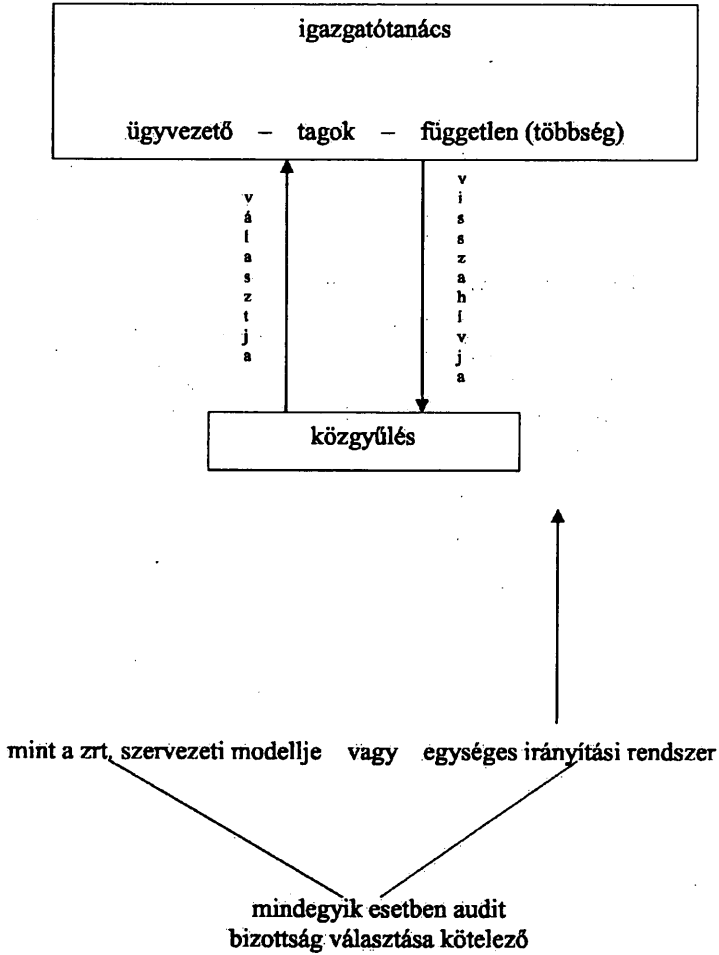
²⁷ J.H. FARRAR & B.M. HANNIGAN: „*Farrar's Company Law*”. Butterworths; London – Edinburgh – Dublin, 1998. 302. p.

A dualista modell szemléltetése

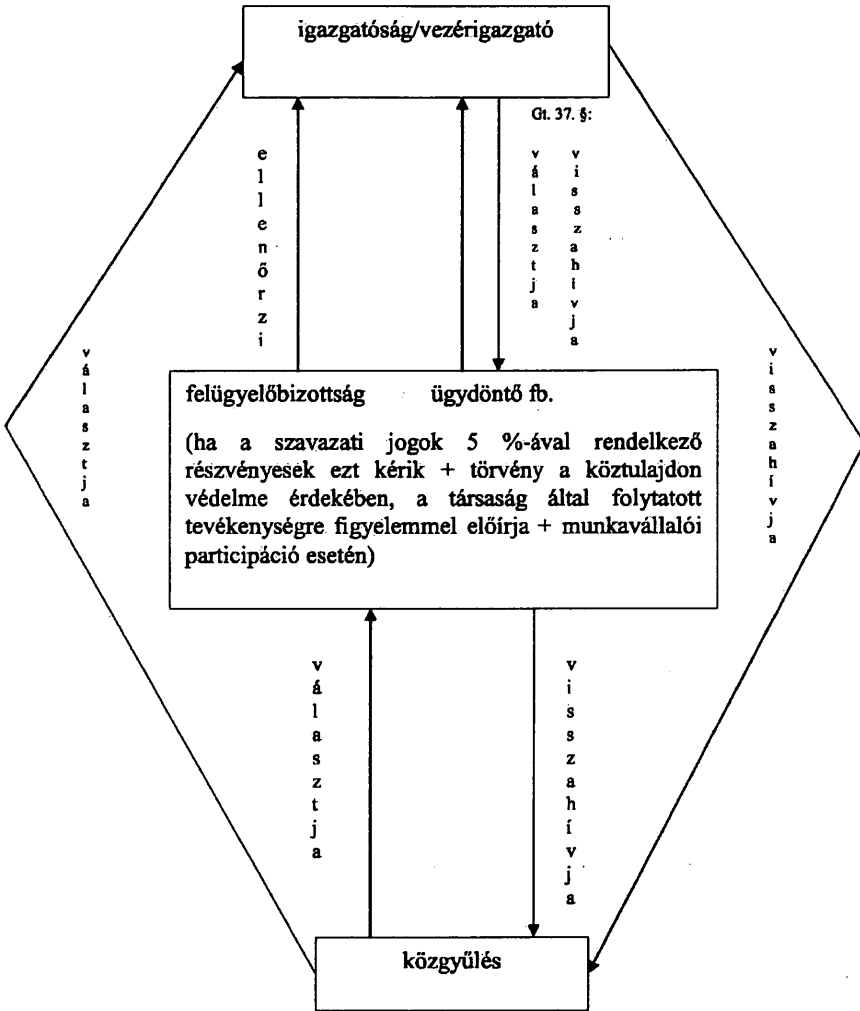

²⁸ E. KLUNZINGER: „Grundzüge des Gesellschaftsrechts”. Verlag F. Vahlen; München, 1991. 157–158. pp.

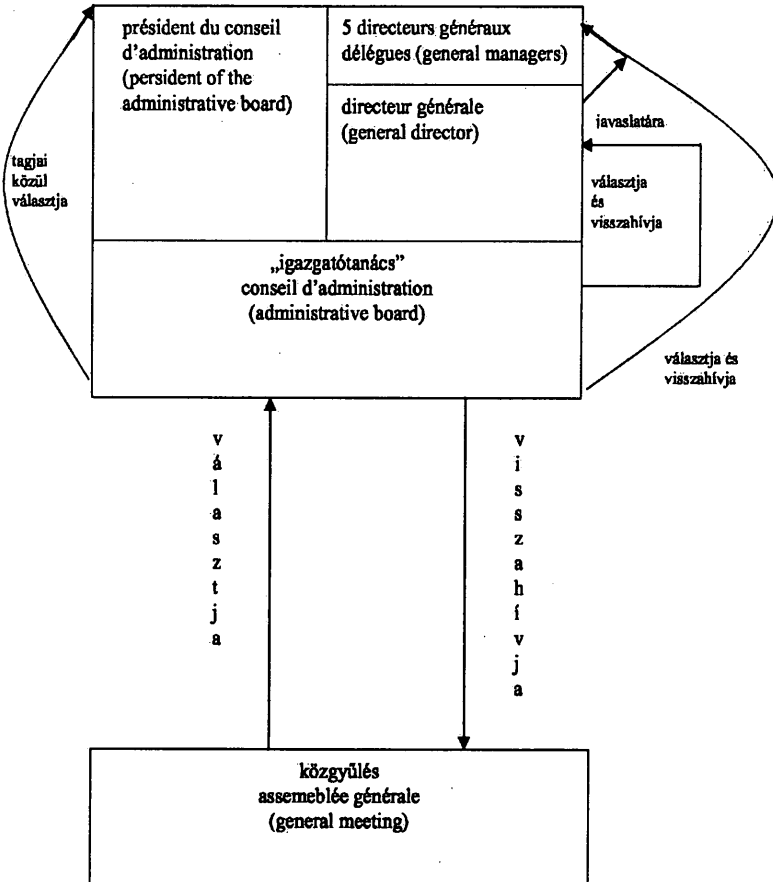
Vegyes rendszerek
Magyarország
(nyrt.)

Magyarország
(zrt.)

Franciaország
(Société Anonyme, S. A.)²⁹

²⁹ A magyar jogirodalomban („Európai társasági jog”, i. m. 144. p.) kialakult véleménnyel ellentétben (mely monista modellel követőnek tekinti a francia rt. szervezetét) a német álláspontot (RÜTZEL: „*Management Systems and Consequences, Representation and Supervision Functions*”; ERA; Summer Course on European Company Law, Trier, 18–20 June 2008.; előadás) osztjuk, ami a francia jogi szabályozást inkább vegyes modellek, vagy bőjtatott kétszintű rendszernek tekinti. Azért találjuk helyesnek a német meghatározást, mert egyrészt a francia rt. alapítói kétfajta szervezeti felépítés között választhatnak, másrészt az igazgatótanács saját tagjai közül választja ügyvezetésre jogosult igazgatókat (general director, general managers) és ezek tevékenységét ellenőrzi, tehát a belső ügyvitel mellett felügyelőbizottsági feladatokat lát el.

Franciaország
(Société Anonyme, S.A.)

